

Siipikarjan salmonellavalvontaohjelma

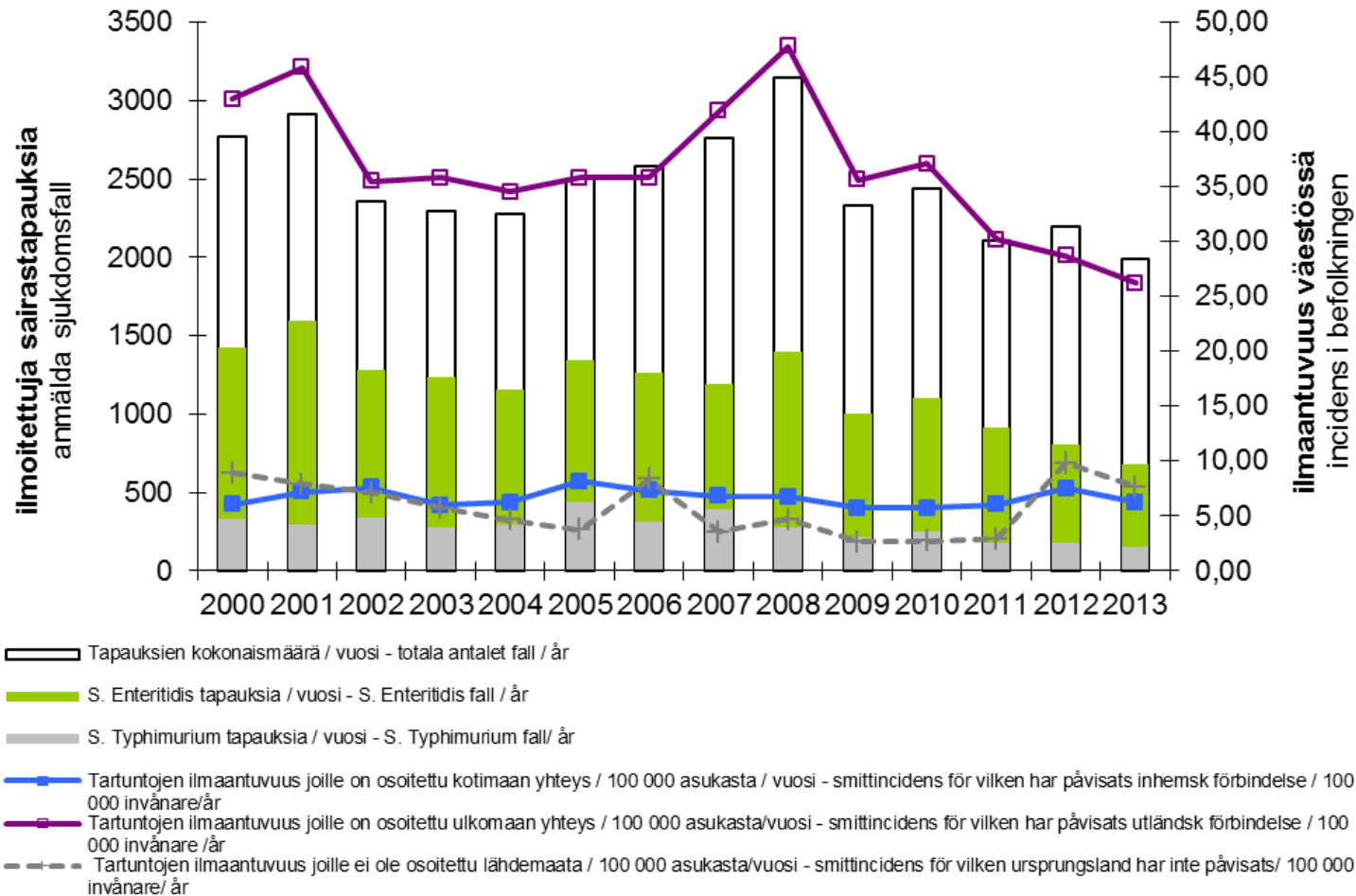
Siipikarjan terveys ja terveydenhuolto
Eläinlääkäreiden täydennyskoulutus 2014

Tiia Tuupanen / Terhi Laaksonen
Eläinten terveys ja hyvinvointi -yksikkö

Suomi ja siipikarjan salmonella

- EU-lisävakuudet ja EU:n hyväksymä valvontaohjelma liittymisen yhteydessä 1995
- Tavoitteena
  - varmistaa elintarvikkeiden turvallisuus
  - pitää esiintyvyys siipikarjassa alle 1 %:ssa
- Salmonellavalvontaohjelma kattaa kaikki serotyypit
- EU:ssa siipikarjan salmonellavalvontaohjelmat pakollisiksi 2007 - 2010, kattaa vain 2 serotyyppiä
- Rokottaminen ja mikrobilääkkeiden käyttö kielletty

Ilmoitetut salmonelloositapaukset väestössä 2000-2013

Siipikarjan salmonellavalvontaohjelma

Munintakanat, broilerit, kalkkunat

Pakollinen terveystarkastus

- Toimijan näytteenotto
- Toimijan ilmoitukset kunnaneläinlääkärille
- Toimijan kirjanpito näytteenotoista
- Kunnaneläinlääkärin tarkastuskäynnit ja näytteenotto

Toimenpiteet epäiltäessä tai todettaessa salmonella

Parvi ja parvinumerointi

Parvi:

*linnut, joita pidetään samassa ulkotarhassa tai samoissa ulkotiloissa ja jotka muodostavat yhden epidemiologisen yksikön, taikka sisätiloissa pidettäviä lintuja, jotka jakavat saman **ilmatilan***

- Ilmoitus KEL:lle parven saapumisesta pitopaikkaan 2 vk kuluessa (tai vuosisuunnitelma)
- Parvitunniste
  - Pitopaikassa annettava tunniste
  - Kirjanpito pitopaikassa
  - Tieto laboratoriolähetteeseen

Toimijan näytteenotto - emot

	Munintakanat	Broilerit	Kalkkunat
Emokasvatus	<ul style="list-style-type: none"> • Untuvikot • 4 vk iässä • 2 vk ennen muninnan alkua	<ul style="list-style-type: none"> • Untuvikot • 4 vk iässä • 2 vk ennen muninnan alkua	<ul style="list-style-type: none"> • Untuvikot • 4 vk iässä • 2 vk ennen muninnan alkua
Emot	3 viikon välein	2 viikon välein	2 viikon välein
Hautomo	Tuotantoympäristönäytteet kirjallisen, kunnaneläinlääkärille toimitetun valvontasuunnitelman mukaan		

Toimijan näytteenotto - tuotantopolvi

	Munintakanat	Broilerit	Kalkkunat
Kasvatus	<ul style="list-style-type: none"> • Untuvikot • 2 vk ennen muninnan alkua	3 viikon sisällä ennen teurastusta	3 viikon sisällä ennen teurastusta
Munivat linnut	<ul style="list-style-type: none"> • 22-26 vk iässä • 15 vk välein • (4 vk sisällä ennen teurastusta)		
Parven teurastus useassa erässä pienteurastamossa (kasvatus 81/100 vrk)		6 viikon välein	6 viikon välein
Pienimuotoinen toiminta	1-2 krt vuodessa	1-2 krt vuodessa	1-2 krt vuodessa

Kunnaneläinlääkäri valvoo

- Kunnaneläinlääkäriin on tehtävä pitopaikoissa -- tarkastuksia...
- Lista oman alueen siipikarjan pitopaikoista
- Tarkastuskäynti pitopaikoissa ja hautomoissa **kerran vuodessa**, paitsi
  - Munintakanojen/broilereiden emokanala: kahdesti jokaisen parven munintavaiheen aikana
  - Kalkkunoiden emokanala: kerran jokaisen parven munintavaiheen aikana
  - Pienimuotoinen toiminta: joka toinen/joka kolmas vuosi

Kunnaneläinlääkärin tarkastuskäynti

1. Pakolliseen terveystarkastukseen sisältyvät velvoitteet ja viranomaisnäytteenotto
  - ETL 8 §
  - MMMa 1037/2013 16-19 §
2. Tautisuojausten ja tuotantohygienian tarkastaminen
  - ETL 7 §, 90 §
  - MMMa 1368/2011 4-5 §
3. Kirjanpidon tarkastaminen

Kunnaneläinlääkärin tarkastuskäynti

- Luettelo pitopaikan linnuista
- Kirjanpito salmonellanäytteenotoista
  - Pitopaikan kaikki parvet
  - Ajankohta, tulokset, näytteenottomenetelmä
- Muu kirjanpito: rehut, lääkitys, sairaudet
- Näytteenotto parvista, jotka näytteenottoon sopivassa iässä
  - Tarvittaessa näytemäärää lisättävä edustavuuden turvaamiseksi
- Neuvonta, ohjeet, huomautukset
  - Tarkastuskäyntien määrää lisättävä, jos pakollisen terveystarkastuksen noudattamisessa vakavia puutteita

Tarkastuskertomus

OSA I PAKOLLISEN TERVEYSVALVONNAN TARKASTUS (Eläintautilaki 441/2013, 8 § ja MMM asetus 1037/2013, 16 §)

1. Pitopaikan parvien salmonellanäytteenotto edellisen tarkastuskäynnin jälkeen (jatka tarvittaessa erillisellä liitteellä):

Parven tunniste	Kuoriutumispäivä	Ikä nyt (vkoa)	Saapumispäivä	Lintujen lukumäärä	Tutkittu salmonellavalvontaohjelman mukaisesti: *)	
					Kyllä	Päivämäärä
					☐	
					☐	
					☐	
					☐	
					☐	
					☐	
					☐	
					☐	
					☐	
					☐	
					☐	
					☐	
Huomautuksia:						

*) Kaikki tutkimukset kasvatus- ja tuotantokauden aikana.

Tarkastuspäivämäärä:	Tarkastuskäynnin dnro:
----------------------	------------------------

- Kirjallinen tarkastuskertomus

- Pitopaikan omistaja/haltija
- Aluehallintovirasto
- Munapakkaamo/teurastamo

ihköposti
inta

Teurastamo	Onko lihan suoramyyntiä? ☐ Kyllä ☐ Ei
Munapakkaamo	Onko kananmunien suoramyyntiä? ☐ Kyllä ☐ Ei

KUNNANELÄINLÄÄKÄRIN TIEDOT

Kunnaneläinlääkäri	Puhelin	Sähköposti
--------------------	---------	------------

TIEDOT TUOTANNOSTA

Eläinlaji:	☐ Broileri	☐ Kalkkuna	☐ Munintakana
Isovanhempaispolvi:	☐ Emokasvattamo	☐ Emokanala	
Vanhempaispolvi:	☐ Emokasvattamo	☐ Emokanala	

Salmonellalöydös kanojen tai kalkkunoiden pitopaikassa

- Päätös taudin leviämisen estämiseksi (AVI)
- Pitopaikan muiden lintuparvienv tutkiminen (KEL)
- Epidemiologinen selvitys (AVI+KEL)
  - Näytteenotto kontaktipitopaikoissa (KEL)
- Rehunäytteenotto tarvittaessa (Evira/RELA)
- Ilmoitus tartuntataudeista vastaavalle lääkärille (AVI tai KEL)

Päätös taudin leviämisen estämiseksi

- Virallinen eläintautiepäily, esim.
  - Tuotantoympäristöstä tai rehutuoantuotantoympäristöstä todettu salmonella
  - Vahva epäily rehun saastumisesta
- Todettu salmonellatartunta
  - Tossu- tai ulostenäyte
  - Pöly- tai sivelypölynäyte
  - Näyte untuvikkojen kuljetuslaatikoista
- Päätös myös hautomolle
  - Salmonellapositiivisen emoparven siitosmunat
  - Tuotantoympäristönäytteessä salmonella

Päätös taudin leviämisen estämiseksi

- **Pitopaikkakohtainen**

voimassa saman ajan koko pitopaikassa

→ linnut vain teuraaksi (liha kuumennettava) tai hävitettäväksi

→ munat kuumennettavaksi tai hävitettäväksi

- munien merkitseminen

- Eri epidemiologiseen yksikköön kuuluva, salmonellanegatiivinen parvi tai hautomon osa

→ AVIn myöntämä poikkeuslupa

- Tiedottaminen

Saneeraus

- Toimija tekee kunnaneläinlääkärille ilmoituksen toimenpiteistä salmonellatartunnan hävittämiseksi (= saneeraussuunnitelma)
  - Tilojen tyhjennys, puhdistus ja desinfiointi
  - Ulosteiden, kuivikkeiden, rehujen hävitys
- KEL valvoo suunnitelman toteuttamista
- Pintapuhtausnäytteet (KEL)
  - päätöksen kumoaminen (AVI)

Kustannukset

- Pakollisen terveystarkastuksen näytteenotot, tutkimukset ja tarkastuskäynnit maksaa toimija
  - AVI laskuttaa tarkastuskäynnin
- Salmonellaepäilyn tai -tartunnan johdosta tehtävän näytteenoton kustannukset maksaa valtio
  - Poikkeuksena rehuympäristönäytteenotto
- Saneerauskustannuksista vastaa toimija

Salmonellatartunnat siipikarjassa

2012

- 1 kalkkunaparvi
- 3 munintakanaparvea (2 tilaa)
- 1 harrastekanala

2013

- 1 munintakanaemoparvi
- 1 hautomo
- 3 munintakanojen kasvatusparvea
- 1 harrastekanala
- 1 broileriparvi
- 2 kalkkunaparvea (1 tila)

2014

- 1 harrastekanala

Lainsäädäntö

- Eläintautilaki 441/2013 (D 1)
- VN asetus eläinten terveystarkkailusta-- 838/2013 (D 5)
- MMM asetus kanojen ja kalkkunoiden salmonellatarkkailusta 1037/2013 (D 110)
- MMM asetus elintarvikkeiden alkutuotannon elintarvikehygieniasta 1368/2011 (I 15)

Lisätietoja

Lomakkeet ja ohjeet:

www.evira.fi > Tietoa Evirasta > Lomakkeet ja ohjeet > [Salmonellavalvonta](#)

www.evira.fi/portal/se/ > Om Evira > Blanketter och anvisningar > [Salmonellakontroll](#)

www.zoonosikeskus.fi > Bakteerien aiheuttamat taudit > [Salmonelloosi](#)